

Zestawienie wyników badania umiejętności językowych

Klasa: A Szkoła Podstawowa w Furmanach	Uczniowie badanej klasy	Wszyscy badani uczniowie	Uczniowie - wie	Uczniowie w województwie
1) Czytanie tekstu nieliterackiego	74.6%	73.9%	72.2%	75.6%
Przepisanie zda	71.4%	81.8%	80.9%	84.5%
Co wokół czego kręty?	71.4%	70.8%	69.2%	72.0%
Dlaczego trudno zaobserwować?	78.6%	69.9%	67.4%	72.2%
Kulka	85.7%	58.6%	56.9%	61.0%
Który etap w ciemności?	100.0%	85.1%	83.9%	86.2%
Etapy do wiadczenia	71.4%	89.7%	88.8%	90.3%
Do wiadczenia bez plasteliny	42.9%	55.4%	52.6%	57.1%
Co znajduje się w ramkach	71.4%	83.5%	82.5%	84.5%
2) Czytanie tekstu literackiego	58.7%	55.3%	54.4%	57.9%
Po co przyjechał?	14.3%	19.4%	19.8%	21.4%
Co było w ogłoszeniu?	42.9%	67.4%	66.2%	68.5%
Co zrobił herold?	71.4%	81.4%	79.8%	83.2%
Dlaczego ksiądz nie określił, ile wody?	71.4%	35.5%	34.5%	38.3%
W drodze na przyjazd	100.0%	64.1%	63.0%	67.5%
Kto krzyczał z radością, a kto ze złości?	85.7%	50.5%	49.2%	54.8%
Niespodzianka księcia	42.9%	68.2%	67.1%	69.6%
Co może powiedzieć o księciu?	14.3%	61.1%	60.7%	63.3%
Umiejętności językowe uczniów - globalnie	66.7%	64.6%	63.3%	66.8%

Rekomendacje (porównaj "Ogólnopolskie Badanie Umiejętności Trzecioklasistów, Raport OBUT 2013")

Proponujemy położyć większy nacisk na:

- w zakresie rozwijania umiejętności odbioru tekstów nieliterackich - rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów poprzez zachęcanie do samodzielnego zdobywania wiedzy i odkrywania świata, samodzielnego badania oraz indywidualnego dochodzenia do rozwiązań problemów, zadawania pytań na forum klasy;
- dobór zróżnicowanych gatunkowo i tematycznie tekstów nieliterackich: artykułów popularnonaukowych i publicystycznych, instrukcji, przepisów, kodeksów, dokumentów, zawiadomień, haseł słownikowych i encyklopedycznych, programów, przewodników, rozkładów jazdy pociągów, ofert handlowych, reklam etc. Teksty powinny pochodzić (także) spoza podręcznika i być dostosowane do zainteresowań dzieci. Ważne, aby przynajmniej w treści tekstów informacja werbalna uzupełniana była rysunkami, zdjęciami, schematami, mapami, piktogramami etc.;

- odpowiednie przygotowanie uczniów do lektury i odbioru tekstu, poprzez wiczenia wstępne, które wywołują w nich aktywność emocjonalną / intelektualną korzystną dla odbioru tekstu. wiczenia te mogą dotyczyć np. przybliżenia problematyki, której dotyczy tekst (np. poprzez analizę map, oglądanie zdjęć lub filmów związanych z problematyką tekstu), objaśnienia trudniejszych pojęć lub faktów pojawiających się w tekście, zwrócenia uwagi na najważniejsze z prezentowanych treści lub istotne elementy struktury tekstu, dyskusji o problemach/wartościach z tekstu, odwołania się do osobistej wiedzy/doświadczeń i na tej podstawie zaangażowanie działań dydaktycznych mających na celu przygotowanie ucznia do zaangażowanego emocjonalnie i intelektualnie odbioru tekstu. Wszystko to służy wywołaniu naturalnego zainteresowania tekstem, aby już w pierwszym kontakcie młody czytelnik nie był wobec niego obojętny;
- formułowanie szczegółowych pytań do tekstów nieliterackich. Odpowiedzi powinny wymagać od ucznia analizy tekstu, wyciągania wniosków, rozpoznawania związków przyczynowo-skutkowych, wyszukania definicji wyrazów, wyrażenia, zwrotów etc.;
- przygotowywanie kart pracy do tekstów nieliterackich czytanych podczas lekcji i w domu. Karty powinny zawierać wiczenia atrakcyjne dla uczniów - na przykład krzyżówki, rebusy, schematy. Takie zadania pomagają uczniom, czy zrozumieli czytany tekst;
- wychodzenie poza tekst. W przypadku tekstów nieliterackich, zwłaszcza takich jak instrukcje czy artykuły popularnonaukowe, niezwykle ważne jest powiązanie ich z działaniami praktycznymi - pozwala to na rozwijanie w zbalansowany sposób zarówno kompetencji odbiorczych, jak i nadawczych oraz aktywizuje ucznia. Wyjściem poza tekst mogą być takie działania, jak zabawy dramatyczne, przeprowadzanie opisanych w tekście doświadczeń, wyszukiwanie w różnych źródłach dodatkowych informacji na dany temat, oglądanie zdjęć lub filmów związanych z treścią tekstu, planowanie opisanych w tekście działań (np. pytania do wywiadu z bohaterem tekstu, tworzenie listy ekwipunku na wyprawę lub listy składników potrzebnych do przygotowania opisanej potrawy etc.);
- rozwijanie i wspieranie indywidualnych zainteresowań uczniów poprzez stwarzanie sytuacji dydaktycznych takich, jak działalność "klubów ciekawskich" (w ramach których uczniowie pod kierunkiem nauczyciela przeprowadzają doświadczenia naukowe na podstawie przeczytanych instrukcji i tekstów popularnonaukowych, rozmawiają o roli eksperymentów we współczesnej nauce, poznają sylwetki ciekawych naukowców, oglądają filmy obrazujące doświadczenia, których nie da się przeprowadzić w warunkach szkolnych), zachęcanie do wyszukiwania dodatkowych informacji w różnych źródłach (encyklopedia, prasa, Internet), prezentacje indywidualnych i rodzinnych pasji uczniów podczas lekcji, organizowanie konkursów na najciekawszy eksperyment przeprowadzony w domu, odwiedzanie z uczniami muzeów i centrów nauki, zapraszanie na lekcje osób o ciekawych zainteresowaniach etc.;
- wykorzystywanie do wiczeń w czytaniu tekstów z różnych źródeł (nie tylko z podręcznika) interesujących, pobudzających do myślenia, do poszukiwania nowych wiadomości;
- wyszukiwanie określonych tez (wprost wyrażonych);
- porządkowanie informacji podanych w tekście;
- czytanie przepisów kulinarnych, samodzielne ich pisanie (czynności, ilości, składniki);
- wiczenia rozwijające umiejętność wnioskowania takie, jak porównywanie informacji w tekście i określanie ich wagi, dostrzeganie tematu lub przesłania tekstu, odkrywania związków przyczynowo-skutkowych;
- określanie relacji przyczynowo-skutkowych w tekście;
- zachęcanie uczniów do takiego czytania, które wymaga rozumienia całego tekstu, a nie tylko poszczególnych jego fragmentów;
- tworzenie form wypowiedzi o charakterze użytkowym takich, jak: instrukcje, przepisy, petycje, ogłoszenia, wyjaśnienia etc.;
- dobór tekstów zawierających elementy graficzne: ramki, schematy, rysunki, piktogramy etc.;

- dostrzeżenia relacji między częściami składowymi tekstu;
- analizy struktury tekstu - funkcji poszczególnych jego elementów;
- w zakresie rozwijania umiejętności odbioru tekstów literackich - dowartościowanie wspólnego i indywidualnego czytania tekstów literackich poprzez takie działania, jak przeprowadzanie stałych lub okresowych klasowych konkursów czytelniczych, organizacja współprowadzonych przez uczniów "spotkań z ulubioną lekturą" czy "biesiad literackich" i wspólnych omówień przeczytanych tekstów (zwłaszcza dłuższych lektur czytanych samodzielnie) z zabawami i poczuciem sukcesu, wprowadzenie w klasie zwyczaju codziennego czytania przez nauczyciela i uczniów wybranych tekstów spośród zgromadzonych w szkolnej bibliotece klasowej;
- dobór źródeł literackich gatunkowo i tematycznie: opowiadania, powieści dla dzieci lub ich fragmentów, baśni, bajek, legend, mitów, etc. Teksty powinny pochodzić (także) spoza podręcznika i być dostosowane do zainteresowań dzieci;
- głośne czytanie uczniom tekstów literackich podczas zajęć szkolnych przez nauczyciela. Pozwala to słuchaczom skoncentrować się przede wszystkim na treści tekstu (w przypadku cichego czytania tylko uczniowie mają wystarczającą motywację, aby przeczytać tekst, a niewielka część tej grupy - aby zrobić to wnikliwie; w przypadku głośnego czytania przez wybranego ucznia/uczniów przeszkody w zrozumieniu tekstu są dla słuchaczy niewystarczającą motywacją do czytania (choćby intonacyjnie), a dla czytającego stres i koncentracja na poprawnym artykułowaniu odczytywanych wyrazów);
- odpowiednie przygotowanie uczniów do lektury i odbioru tekstu, poprzez wiczenia wstępne, które wywołują w nich aktywność emocjonalną / intelektualną korzystną dla odbioru tekstu. Wiczenia te mogą dotyczyć np. przybliżenia problematyki, której dotyczy tekst, konstrukcji świata przedstawionego w tekście literackim, dyskusji o problemach/wartościach z tekstu, odwołania się do osobistej wiedzy / do wiadomości i na tej podstawie zaangażowanie działań dydaktycznych mających na celu przygotowanie ucznia do zaangażowanego emocjonalnie i intelektualnie odbioru tekstu. Młody czytelnik zawsze "wchodzi" do tekstu z zewnątrz. Wiczenia przygotowują go do odbioru słuchowiska, aby jak najbardziej oswoił go z problematyką podejmowaną w owym tekście; aby jego zewnętrzna pozycja jak najbardziej do tekstu zbliżyła. Wszystko to służy wywołaniu naturalnego zainteresowania tekstem, aby już w pierwszym kontakcie młody czytelnik nie był wobec niego obojętny;
- formułowanie szczegółowych pytań do tekstów literackich. Odpowiedzi powinny wymagać od ucznia analizy tekstu, wyciągania wniosków, rozpoznawania związków przyczynowo-skutkowych, refleksji na temat postaw i zachowania bohaterów, wydarzeń etc.;
- przygotowywanie kart pracy do tekstów literackich czytanych podczas lekcji i w domu. Karty powinny zawierać wiczenia atrakcyjne dla uczniów - na przykład krzyżówki, rebusy, schematy. Takie zadania pomagają uczniom, czy zrozumieli czytany tekst;
- wykonywanie takich wiczeń takich, jak przewidywanie zakończenia/ dalszej części tekstu po przeczytaniu fragmentu, rozwijanie wątków pobocznych, tworzenie alternatywnych wersji zakończenia (mobilizuje to uczniów do uważnego czytania lub słuchania);
- wychodzenie poza tekst. Każdy tekst ma odpowiedni potencjał w zakresie inspirowania ekspresji werbalnej i pozawerbalnej ucznia może być pretekstem do aranżowania wielu sytuacji dydaktycznych, w których następuje zmiana ról: uczeń z odbiorcy zmienia się w twórcę. To niezwykle pożyteczna metamorfoza, gdy pozwala na rozwijanie w zbalansowany sposób zarówno kompetencji odbiorczych, jak i nadawczych, a nade wszystko aktywizuje ucznia. Uczeń - odbiorca powinien mieć wiadomo pokory wobec tekstu, który w akcie odbioru zawsze jest "ponad" odbiorcą i któremu odbiór musi być wierny (przekroczenie dopuszczalnych granic jest piewane jako odbiór nieuprawniony, nadinterpretacja); uczeń - twórca może przełamywać te bariery, odchodzi od tekstu, polemizować z nim, tworzyć jego warianty alternatywne itp. Najpierw musi jednak tekst dobrze zrozumieć, bo aby coś wiadomie zmieniać, przekształcać, trzeba to najpierw poznać. Wyjściem poza tekst mogą być działania takie, jak zabawy teatralne (werbalne, mimiczne), zamiana ról głównych bohaterów, kreowanie działań mediacyjnych (próby godzenia bohaterów), redukcja /

uzupełnianie fabuły, wzbogacanie wiata przedstawionego o dodatkowe postacie / rekwizyty, transpozycja pomysłu fabularnego do realiów współczesnych (tworzenie utworów alternatywnych), przekształcanie morału (wierszowanie), zamiana bajki w opowiadanie z dialogiem etc.;

- zachęcanie uczniów do takiego czytania, które wymaga rozumienia całego tekstu, a nie tylko poszczególnych jego fragmentów;
- wiczenia rozwijające umiejętność wnioskowania takie, jak porównywanie informacji w tekście i określanie ich wagi, dostrzeganie tematu lub przesłania tekstu, odkrywanie związków przyczynowo-skutkowych;
- wyszukiwanie definicji wyrazów, wyrażenia, zwrotów;
- wyszukiwanie i analizowanie określonych fragmentów tekstu;
- identyfikowanie konkretnych informacji dotyczących np. faktów, zdarzeń;
- określanie scenerii opowiadania, czasu, miejsca akcji;
- określanie, jak autor skonstruował zakończenie opowiadania i dlaczego może ono zaskakiwać czytelnika;
- wykorzystywanie do wiczenia w czytaniu tekstów pobudzających do myślenia;
- stawianie zadań wymagających samodzielnego poszukiwania informacji na zadany temat w tekstach kultury;
- charakteryzowanie bohaterów czytanych tekstów na podstawie bezpośrednich opisów oraz poprzez wydarzenia;
- łączenie przeczytanego tekstu literackiego z osobistym doświadczeniem/wiedzą dzieci;
- stwarzanie dzieciom okazji do twórczości słownej, rozwijanie słownictwa uczniów poprzez odpowiedni dobór tekstów (zróżnicowanych tematycznie, gatunkowo i stylistycznie);
- tworzenie przez dzieci indywidualnych słowniczków (ulubione wyrazy, ciekawe sformułowania, oryginalne, rzadko używane wyrażenia);
- doskonalenie umiejętności rozumienia przez dzieci wyrazów: wieloznacznych, bliskoznacznych, o przeciwstawnym znaczeniu w konkretnych sytuacjach pozwalających dostrzegać podobieństwa i różnice znaczeniowe;
- wzbogacanie zasobu słownikowego dzieci, w tym organizowanie zabaw i gier słownych, ułatwiających poznawanie znaczenia wyrazów w różnym kontekście;
- stosowanie wiczenia frazeologicznych w połączeniu z twórczym pisaniem tekstów oraz ich stylistycznym przekształcaniem (napowiadanie, artobliwie itp.).